

Datum van
inontvangstneming

:

16/05/2017

Zaak C-38/17**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

24 januari 2017

Verwijzende rechter:

Budai Központi Kerületi Bíróság (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 december 2016

Verzoekende partij:

GT

Verwerende partij:

HS

Budai Központi Kerületi Bíróság (centrale districtrechtbank te Buda)

[omissis]

BESLISSING

in de zaak [GT], een **leasingmaatschappij**, eiseres, tegen [HS], **consument-schuldenaar**, gedaagde, betreffende een **lening**, verzoekt de rechtbank het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) op verzoek van gedaagde en [omissis – nationaal procesrechtelijk aspect] ambtshalve om een prejudiciële beslissing en wordt de behandeling van de zaak geschorst tot de voltooiing van de prejudiciële procedure.

[omissis – nationaal procesrechtelijk aspect]

[omissis – persoonlijke gegevens van de verwijzende rechter]

Aan het Hof gestelde vragen:

1. Is het verenigbaar met

de bevoegdheden die aan de Europese Unie zijn toegekend om een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen,

de grondrechten van de Europese Unie met betrekking tot gelijkheid voor de wet, een doeltreffende voorziening in rechte en het recht op een eerlijk proces, evenals

een aantal overwegingen van richtlijn 93/13/EEG („[...] [o]verwegende dat in de twee Gemeenschapsprogramma’s voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument is gewezen op het belang van de bescherming van de consument op het gebied van oneerlijke bedingen in overeenkomsten; dat in deze bescherming moet worden voorzien door middel van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die hetzij op communautair niveau zijn geharmoniseerd, hetzij rechtstreeks op dat niveau zijn vastgesteld; [o]verwegende dat, overeenkomstig het beginsel dat onder het hoofd ‚bescherming van de economische belangen van de consument’ in deze twee programma’s is vastgelegd, kopers van goederen of dienstenontvangers moeten worden beschermd tegen misbruik van de machtspositie van de verkoper respectievelijk de dienstverrichter, in het bijzonder tegen toetredingsovereenkomsten en de oneerlijke uitsluiting van rechten in overeenkomsten; [o]verwegende dat [Or. 2] door het vaststellen van eenvormige voorschriften op het gebied van oneerlijke bedingen een doeltreffender bescherming van de consument kan worden bewerkstelligd; dat deze voorschriften van toepassing moeten zijn op alle overeenkomsten tussen verkopers en consumenten; dat bijgevolg met name van deze richtlijn zijn uitgesloten arbeidsovereenkomsten, overeenkomsten betreffende erfrechten, overeenkomsten met betrekking tot de gezinssituatie en overeenkomsten met betrekking tot de oprichting en de statuten van vennootschappen; [o]verwegende dat de consument in het kader van een mondelinge overeenkomst dezelfde bescherming moet genieten als in dat van een schriftelijke overeenkomst en, in dat laatste geval, ongeacht het feit dat de voorwaarden daarvan in een of in meer documenten zijn vervat; [o]verwegende evenwel dat bij de huidige stand van de nationale wetgevingen slechts een gedeeltelijke harmonisatie in aanmerking komt; dat met name alleen de bedingen in overeenkomsten waarover niet afzonderlijk is onderhandeld onder deze richtlijn vallen; dat het van belang is de lidstaten de mogelijkheid te geven met inachtneming van het Verdrag in een hoger beschermingsniveau voor de consument te voorzien door middel van nationale voorschriften die strenger zijn dan die van deze richtlijn; [...] [o]verwegende dat de overeenkomsten in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen moeten worden opgesteld; dat de consument daadwerkelijk gelegenheid moet hebben om kennis te nemen van alle bedingen en dat in geval van twijfel de voor de consument gunstigste interpretatie prevaleert; [...]”) en, tenslotte,

artikel 4, lid 2, en artikel 5 van richtlijn 93/13/EEG,

wanneer op grond van nationale rechtspraak met bindende kracht, (a) en/of (b)

a) de partij die een overeenkomst sluit met een consument niet – als voorwaarde voor de geldigheid van de overeenkomst – de consument voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst in de gelegenheid hoeft te stellen, kennis te nemen van de, duidelijk en begrijpelijk geformuleerde, contractuele bedingen die het hoofdvoorwerp van de overeenkomst vormen – daaronder begrepen de wisselkoers die van toepassing is op de verstrekking van een lening in vreemde valuta – , teneinde nietigheid van de overeenkomst te vermijden;

b) de partij die een overeenkomst sluit met een consument deze laatste pas kennis hoeft te geven van de, duidelijk en begrijpelijk geformuleerde, contractuele bedingen die het hoofdvoorwerp van de overeenkomst vormen (bijvoorbeeld door middel van een apart document) op een moment waarop de consument zich er reeds onherroepelijk toe heeft verbonden aan de overeenkomst te voldoen, zonder dat deze omstandigheid een grond voor nietigheid van de overeenkomst vormt?

Feitelijk kader

Op 20 februari 2006 heeft eiseres met gedaagde, die consument is, een leenovereenkomst om de aankoop van een auto te financieren [omissis] en een overeenkomst voor een koopoptie ter hoogte van 90 % van de bruto-aankoopprijs van de auto, die 3 859 000 HUF bedroeg, gesloten. De in dit kader door eiseres aangeboden leenovereenkomst was een lening in vreemde valuta (CHF). Eiseres heeft de lening, uitgedrukt in Zwitserse franken (CHF), op basis van een wisselkoers die werd vastgelegd en aan gedaagde ter kennis werd gebracht nadat de overeenkomst al was ondertekend, aan gedaagde door middel van een directe overboeking aan de verkoper van de auto uitbetaald. Aangezien het bedrag van de aflossingen afhing van de wisselkoers CHF-HUF en in Hongaarse forinten (HUF) betaald moest worden, droeg de consument-gedaagde het valutarisico. De rentevoet was variabel. Gedaagde heeft het aanvullend document van 7 april 2006 niet getekend. Volgens de leenovereenkomst (punt 4, kleine letters) „tekenen de partijen een overeenkomst die strookt met het aanvullend document”. Dat aanvullend document vermeldde de op de lening toepasselijke wisselkoers][Or. 3] van de Zwitserse franc (1 CHF = 164,87 HUF).

Volgens eiseres heeft gedaagde niet aan zijn terugbetalingsverplichtingen voldaan, wat voor haar reden was de overeenkomst op 4 maart 2013 te ontbinden.

In het gedinginleidende stuk heeft eiseres geconcludeerd tot de veroordeling van consument-gedaagde tot betaling van 1 463 722 HUF bestaande uit lening en rente.

Gedaagde heeft geconcludeerd tot verwerping van de gehele eis. In zijn verweerschrift heeft hij een exceptie van ongeldigheid opgeworpen, volgens

welke meerdere nietigheidsgronden bestaan. Volgens deze verschillende nietigheidsgronden is de overeenkomst eveneens nietig krachtens artikel 213, lid 1, onder a), van 1996. évi CXII. Törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (wet nr. CXII van 1996 (oud) betreffende kredietinstellingen, bekend onder afkorting „Hpt.”), omdat het voorwerp van het krediet niet in de overeenkomst was opgenomen. De bij de uitbetaling toegepaste wisselkoers CHF-HUF was immers enkel opgenomen in het aanvullend document voor de lening, dat alleen door eiseres is getekend.

Ter beoordeling van de onderhavige zaak dienen de beslissingen van de Kúria (hooggerechtshof) te worden nagevolgd zoals die zijn gegeven in het belang van een uniforme uitlegging van de voor de rechtsprekende instanties bindende rechtsregels, waaronder beslissing nr. 1/2016, gewezen in het belang van een uniforme uitlegging van de bepalingen van burgerlijk recht, waarin wordt verklaard: „1. een consumentenkredietovereenkomst of een overeenkomst inzake hypothecair krediet in vreemde valuta voldoet ook aan de vereisten van artikel 213, lid 1, sub a, van wet nr. CXII van 1996 betreffende kredietinstellingen en financiële ondernemingen (‘Hpt.’) wanneer de schriftelijk vastgelegde overeenkomst – waarin op het moment van ondertekening ook de toepasselijke algemene voorwaarden zijn opgenomen – de hoogte van de lening in Hongaarse forinten (uitbetalingsvaluta) weergeeft, op voorwaarde dat de zo vastgelegde tegenwaarde van de lening in vreemde valuta (rekeneenheid) uiterlijk op het in de overeenkomst bepaalde omzettingstijdstip exact kan worden bepaald, of bij gebreke daarvan op het moment waarop het de geldsom vrijgegeven wordt, rekening houdend met de op dat moment geldende wisselkoers. 2. een consumentenkredietovereenkomst of hypothecair krediet in vreemde valuta, voldoet ook aan de vereisten van artikel 213, lid 1, sub e, van wet nr. CXII van 1996 wanneer de schriftelijk vastgelegde overeenkomst – waarin op het moment van ondertekening ook de toepasselijke algemene voorwaarden zijn opgenomen – nauwkeurig aangeeft hoeveel terugbetalingen, voor welk bedrag en met welke vervaldata te verwachten zijn. Het bedrag van de aflossingen wordt geacht nauwkeurig te zijn aangegeven wanneer de overeenkomst op zijn minst weergeeft op basis van welke gegevens en welke berekeningen de hoogte van de aflossingen op het moment van de in de overeenkomst bepaalde uiterste omzettingsdatum exact kan worden bepaald, of bij gebrek daaraan op de vervaldatum van de verschillende aflossingen van de lening. 3. Wanneer een consumentenkredietovereenkomst of een overeenkomst inzake hypothecair krediet in vreemde valuta – daaronder begrepen de algemene voorwaarden die een onderdeel van de overeenkomst zijn geworden bij het sluiten van deze laatste – de onder 1 en 2 bedoelde vermeldingen bevat, vormen eenzijdige verklaringen die de kredietinstelling na sluiting van de overeenkomst afgeeft (bijvoorbeeld het aanvullend document, het aflossingsschema, de vervaldata) mededelingen van de kredietinstelling aan de consument die geen gevolgen hebben voor de totstandkoming of de geldigheid van de overeenkomst.”

[omissis – nationaal procesrechtelijk aspect]

MOTIVERING

De volgende beslissingen van nationale rechterlijke instanties, bepalingen van nationaal recht en rechtsnormen van Unierecht zijn relevant voor de gestelde vragen.

Rechtsnormen en rechtspraak van de Unie en

artikel 267 VWEU; artikel [153], lid 1, onder a) en b), en lid 2, EG-Verdrag (voorheen artikel 129A, thans artikel 169 VWEU); de hierboven aangehaalde overwegingen en artikel 4, lid 2, en artikel 5, van richtlijn [Or. 4] 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten; artikelen 20, 38 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB. 2012, C 326, blz. 2); arresten van het Hof in de zaken C-453/10 (Pereničová en Perenič, ECLI:EU:C:2012:144), 14/83, C-106/98 [P], C-441/93 en C-194/94.

Nationale bepalingen en rechtspraak

Artikel 213, lid 1, van wet nr. CXII van 1996 („Hpt.”) luidt:

„Nietig is elke consumentenkredietovereenkomst of overeenkomst inzake hypothecair krediet waarin niet vermeld staat

a) het voorwerp van de overeenkomst (...)”

[omissis]

Artikel 25, lid 3, van de Hongaarse grondwet bevat de volgende bepaling:

„Onverminderd het bepaalde in het tweede lid verzekert de Kúria de uniforme toepassing van het recht door de rechtsprekende instanties en waarborgt zij een uniforme uitlegging van het recht die bindend is voor de rechtsprekende instanties.”

Artikel 24, lid 1, onder c, van wet nr. CLXI van 2011 luidt als volgt:

„De Kúria [...]

c) waarborgt een uniforme uitlegging van het recht die bindend is voor de rechtsprekende instanties”.

Beslissing 1/2016 PJE van de Kúria gegeven in het belang van een uniforme uitlegging van de bepalingen van burgerlijk recht [Or. 5].

„1. een consumentenkredietovereenkomst of overeenkomst inzake hypothecair krediet voor een eigen woning in vreemde valuta voldoet ook aan de vereisten van artikel 213, lid 1, sub a, van wet nr. CXII van 1996 betreffende kredietinstellingen en financiële ondernemingen (‘Hpt.’) wanneer de schriftelijk vastgelegde

overeenkomst – waarin op het moment van ondertekening ook de toepasselijke algemene voorwaarden zijn opgenomen – de hoogte van de lening in Hongaarse forinten (uitbetalingsvaluta) weergeeft, op voorwaarde dat de zo vastgelegde tegenwaarde van de lening in vreemde valuta (rekeneenheid) uiterlijk op het in de overeenkomst bepaalde omzettingstijdstip exact kan worden bepaald, of, bij gebreke daarvan op het moment waarop de geldsom vrijgegeven wordt, rekening houdend met de op dat moment geldende wisselkoers.

2. een consumentenkredietovereenkomst of een overeenkomst inzake hypothecair krediet ten behoeve van een eigen woning in vreemde valuta voldoet ook aan de vereisten van artikel 213, lid 1, sub e, van wet nr. CXII van 1996 wanneer de schriftelijk vastgelegde overeenkomst – waarin op het moment van ondertekening ook de toepasselijke algemene voorwaarden zijn opgenomen – nauwkeurig aangeeft hoeveel terugbetalingen, voor welk bedrag en met welke vervaldatum te verwachten zijn. Het bedrag van de aflossingen wordt geacht nauwkeurig te zijn aangegeven wanneer de overeenkomst op zijn minst weergeeft op basis van welke gegevens en welke berekeningen de hoogte van de aflossingen op het moment van de in de overeenkomst bepaalde uiterste omzettingsdatum exact kan worden bepaald, of bij gebrek daaraan op de vervaldatum van de verschillende aflossingen van de lening.

3. Wanneer een consumentenkredietovereenkomst of een overeenkomst inzake hypothecair krediet in vreemde valuta – daaronder begrepen de algemene voorwaarden die een onderdeel van de overeenkomst zijn geworden bij het sluiten van deze laatste – de onder 1 en 2 bedoelde vermeldingen bevat, vormen eenzijdige verklaringen die de kredietinstelling na sluiting van de overeenkomst afgeeft (bijvoorbeeld het aanvullend document, het aflossingsschema, de vervaldatum) mededelingen van de kredietinstelling aan de consument die geen gevolgen hebben voor de totstandkoming of de geldigheid van de overeenkomst.”

Beslissing 6/2013 PJE van de Kúria gegeven in het belang van een uniforme uitlegging van de bepalingen van burgerlijk recht.

Punt vier luidt dat wanneer een rechterlijke instantie de ongeldigheid van een overeenkomst vaststelt en (in reconventie) de oplegging van sancties is gevorderd, zij eerst moet trachten de overeenkomst geldig te verklaren voor zover de ongeldigheidsgrond kan vervallen of later is komen te vervallen. Volgens punt 5 kan, indien een rechter van oordeel is dat een beding van een consumentenovereenkomst ongeldig is, de overeenkomst zonder het ongeldige deel worden uitgevoerd. Het ongeldig verklaarde beding blijft dan buiten toepassing, maar partijen blijven gebonden aan de voor het overige gehandhaafde bedingen.

Opmerkingen van de nationale rechter:

Over vraag 1 onder a) en b):

Indien in casu de geldigheid van de overeenkomst wordt erkend, blijft de consument op grond van deze geldigheid de verliezen voortvloeiend uit het valutarisico dragen. De consument roept klaarblijkelijk de ongeldigheid van de overeenkomst in omdat hij zich wil bevrijden van de last die hij draagt door het verlies voortvloeiend uit het wisselkoersrisico, en omdat hij de bank wil verhinderen een buitensporige vordering te innen. Het gaat dus in tegen de economische belangen van de consument wanneer de rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt de kredietovereenkomst in vreemde valuta geldig verklaart door toepassing, krachtens artikel 213, lid 1, onder a) van de Hpt., van beslissing nr. 1/2016 PJE, die de Kúria heeft gegeven in het belang van een uniforme uitlegging van de bepalingen van burgerlijk recht. [Or. 6] Indien de eisende partij de wisselkoers eenzijdig heeft vastgesteld in een aanvullend document, moet daaraan volgens deze beslissing dezelfde juridische waarde worden toegekend als aan een beding in de overeenkomst, ook al preciseert de overeenkomst niet welke wisselkoers van toepassing is bij de overboeking van de lening en hoeft er volgens de aangehaalde beslissing nr. 1/2016 PJE geen rekening mee te worden gehouden dat de schuldenaar het aanvullend document niet heeft getekend en dat de leninggever (de leasingmaatschappij) niet hoeft te bewijzen dat de schuldenaar dit aanvullend document heeft ontvangen.

Gezien deze gegevens wenst de rechter zich er in deze zaak van te vergewissen dat deze beslissing niet in strijd is met de op consumentenbescherming gerichte bepalingen van Unierecht, dus zich te vergewissen van de conformiteit van deze beslissing te midden van al die beslissingen met betrekking tot kredietovereenkomsten waarvan deze conformiteit met het Unierecht onzeker is en die overigens volgens een twijfelachtige procedure tot stand zijn gekomen.

De rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, dient op grond van artikel 169, lid 1, VWEU ook de economische belangen van de consument te behartigen.

De hoogste rechterlijke instanties van Hongarije hebben de laatste jaren een reeks beslissingen gegeven die bindend zijn voor de rechters bij wie zaken op het gebied van kredieten in vreemde valuta aanhangig zijn (de zogenaamde beslissingen in het belang van een uniforme uitlegging van de bepalingen van burgerlijk recht: beslissing 6/2013 PJE van 16 december 2013; beslissing 2/2014 PJE van 16 juni 2014; beslissing 1/2016 PJE van 6 juni 2016). Een beslissing van de gezamenlijke burgerlijke kamers is bindend voor de rechter bij wie een zaak wordt aangebracht, zodat deze rechter de beslissing niet buiten toepassing kan laten (artikel 25, lid 3, van de Hongaarse grondwet en artikel 24, lid 1, onder c), van wet CLXI. van 2011). De commissie van Venetië heeft op haar negentigste plenaire vergadering (Venetië, 16-17 maart 2012) een aanbeveling aangenomen over de wetten CLXII. van 2011 betreffende het juridisch statuut en de bezoldiging van rechters en CLXI. van 2011 betreffende de organisatie en het bestuur van de Hongaarse rechterlijke macht. Volgens de punten 69 tot en met 75 van deze aanbeveling zijn de op grond van de zogenaamde uniformeringsprocedure in Hongarije gegeven beslissingen vanuit mensenrechtenuoogpunt betwistbaar (document toegankelijk op het volgende internetadres:

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD%282012 %29001cor-f\)](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD%282012%20%29001cor-f)

Aangezien consumentenbescherming onder de competentie van de Europese Unie valt, is het Hof van Justitie bevoegd kennis te nemen van een op het grondgebied van de Unie gerezen vraag inzake de eerbiediging van de Unierechtelijke grondbeginselen (Handvest van de Grondrechten) van een doeltreffende voorziening in rechte en het recht op een eerlijk proces. De vraag inzake schending van de aangehaalde artikelen van het Handvest van de grondrechten doet zich voor omdat de rechter die een geschil moet beslechten een onaanvaardbare beperking van zijn beslissingsruimte krijgt opgelegd door de in het belang van een uniforme uitlegging van de rechtsnormen gegeven beslissing, die op grond van de geciteerde bepalingen een algemene strekking heeft en waarvan de inhoud arbitrair genoemd mag worden.

Boedapest, 14 december 2016

[ondertekeningen]